



## 6è Congrés Català de Salut Mental

### MIGRACIONS, EXILI I REFUGI: DRETS HUMANS I SALUT MENTAL

Barcelona, 1 - 3 de juny de 2017

#### MEMORIAL JOSEP CLUSA

Ada Ruiz Ripoll

*Les paraules surant al mig del naufragi:*

*“Passa i repassa, la panxa del bisb... bona amanida de pinya farcida... toca el piano que mai acaba... i posa'm un cafè a dins la cigarreta... què no veieu que això és el Titànic?”*

*Més, allà dins, al lloc precís, buscant sentit al desgavell, recollint lletres i paraules i comes i silencis i punts suspensius; dient allò de fer atenció i tindre cura, restava en Clusa al bell mig d'aquell oblit. Un replegament del temps era sense dubte aquell Institut Mental de la Santa Creu on treballares tants anys, homenot a dalt del pont.*

*Quan tot és perdut, resta encarar el buit i mirar profundament, acompanyar al pacient, acceptar la pèrdua, buscar la manera, obrir espais, poder arribar estenent la mà. Amb cura, amb molta cura, ens deia en Clusa al bell mig d'aquell sentit”.*

Recordem a en Clusa: el seu albir, la paraula emocionada, la mirada tendra, el gest ràpid i el somriure franc. Hem pensat en fer un resseguit del seu temps de vida i anar destacant les diferents dimensions en les que es va estendre aquest temps: formació; temps de psicoanàlisi; temps de treball a la institució pública; temps per desplegar el seu compromís psicosocial i compromís polític; temps d'escolta als pacients; temps dedicat a la docència; temps compartit amb l'equip; temps de cura dels més greus, aquells que habiten en els plecs del temps i de la realitat; temps batallant amb la gestió de la política assistencial; temps per a la reivindicació digna i la confrontació respectuosa; temps per a la innovació i la promoció d'un altre tipus de cura; temps per a la utopia i la Fundació; temps per a l'aprofundiment conceptual; temps per estimar i nodrir al seus estimats.

Personalment, com a resident que va estar sota la seva tutoria i després com a psiquiatra que va col·laborar en diferents projectes professionals vull destacar alguns aspectes de la seva forma de ser i treballar que considero importants.

Primerament la seva posició davant de l'altre, la seva mirada veritablement interessada en l'altre; el reconeixement, l'acceptació i la busca d'enteniment; especialment davant del més vulnerable.

També el seu discurs teòric basat en la comprensió, d'allò que es manifesta i d'allò que es queda velat, buscant la manera d'albirar quelcom que donés sentit. Discurs per tant profund i integrador.

La seva exemplaritat en el treball individual, en la seva implicació amb l'equip de treball i amb la institució. Convençut, però una banda, de la necessitat de fer humana i digna l'atenció al pacient mental greu, aquell que no ha pogut ser «curat» i que ha esdevingut crònic, que habita irrealitats i és ubicat fora de la comunitat i, per l'altra banda, que l'impacte d'aquesta realitat psicòtica només podrà ser suportada per un equip ben cohesionat, abordant els conflictes i tolerant la tensió, la incertesa i la frustració sense cap cinisme ni hipocresia. La capacitat de fer reconeixement de les habilitats de tractament alienes a les seves conviccions i fer possible la col·laboració. Podem dir que la coherència moral podria ser la forma de definir el seu compromís amb la vida i la professió.

Per últim, destacar també la seva projecció poètica que es va destacar en la seva visió utòpica i creadora, en la seva manera d'incorporar l'art a la cura.